

С. А. Котенко,
аспірант кафедри державної політики та суспільного розвитку,
Національна академія державного управління при Президентові України

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ НА РОЗВИТОК ОСВІТИ В УКРАЇНІ

S. Kotenko,
graduate student of department of public policy and community development
National academy for public administration under the President of Ukraine

INFLUENCE OF THE STATE FINANCING IS ON DEVELOPMENT OF EDUCATION IN UKRAINE

У статті відображено сучасну структуру освіти та проаналізовано фінансове забезпечення всіх ланок даної структури. Здійснено аналіз дошкільних навчальних закладів, загальноосвітніх навчальних закладів, професійно-технічних навчальних закладів та вищих навчальних закладів. За допомогою статистичних даних проаналізовано кількість навчальних закладів різних рівнів, кількість осіб, які перебувають у відповідному навчальному закладі та кількість працівників. Встановлено джерела фінансування галузі освіти та визначено роль держави у фінансуванні даної галузі.

Визначено, що державних фінансів недостатньо для повноцінного функціонування галузі освіти. Виявлено ряд проблем даної галузі. Визначено видатки зведеного бюджету України на галузь освіти і встановлено, що видатки протягом близько 10 років залишаються майже незмінними, зростання відбувається лише за рахунок інфляції, а капітальні видатки майже відсутні. Встановлено взаємозв'язок державної фінансової політики із розвитком освіти в Україні.

The modern structure of education is reflected in article and are analysed financial security of all links of this structure. The analysis of preschool educational institutions, general education educational institutions, professional educational institutions and higher educational institutions is carried out. By means of statistical data the number of educational institutions of different levels, number of persons which are in the relevant educational institution and number of workers are analysed. Sources of financing of branch of education are established and the role of the state in financing of this branch is defined.

It is defined that it isn't enough public finances for full functioning of branch of education. A number of problems of this branch is revealed. Expenses of the consolidated budget of Ukraine on education are defined and is established that expenses within about 10 years remain almost invariable, growth happens only due to inflation, and capital expenses are almost absent. It is established interrelation of the state financial policy with a development of education in Ukraine.

*Ключові слова: освіта, фінансування освіти, державний бюджет, місцевий бюджет, зведений бюджет.
Key words: education, financing of education, state budget, local budget, consolidated budget.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Освіта виступає головним ресурсом сучасного суспільства і розглядається як фундамент людського розвитку. Освіта є обов'язковою і має бути безперервною в діяльності людини. Економічний розвиток держави, соціальна стабільність та економічне зростання забезпечуються саме рівнем освіти населення [4]. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації всіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості [12, с. 2]. Тому освіта є одним з головних напрямків державної політики України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Я. Бучковська виділила основні проблеми фінансування освіти в Україні. О. Дубовська визначила сучасні тенденції розвитку систем середньої освіти та оплату праці вчителів в Україні та світі. К. Мащенко здійснила аналіз системи фінансування дошкільних навчальних закладів та виділила напрями її удосконалення. С. Назарко було досліджено фінансове та інвестиційне забезпечення діяльності закладів освіти на регіональному рівні. Ю. Схабюк здійснив аналіз поточного стану фінансування освітньої галузі в Україні. Т. Шестаковська виділила основні проблеми фінансування закладів середньої освіти та можливі шляхи її вирішення.

Таблиця 1. Фінансування дошкільної освіти в Україні

Роки	Видатки зведеного бюджету на дошкільну освіту, тис. грн.	Видатки у % до загальних видатків
2003	1710214,9	2,3
2004	2059480,8	2,0
2005	2940657,4	1,1
2006	3825131,2	2,2
2007	5257700,0	2,3
2008	7214800,0	2,3
2009	8325200,0	2,7
2010	10238300,0	2,7
2011	11831600,0	2,8
2012	10371800,0	3,1

Джерело: [9; 4].

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Попри наявні досягнення науковців у дослідженні даної проблематики актуальним залишається проведення комплексного аналізу державного фінансування структури галузі освіти в Україні.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження ролі держави у фінансуванні галузі освіти в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Великого значення у формуванні освіти є її фінансове забезпечення. На сьогодні в Україні воно є недостатнім, що призводить до неякісного надавання освітніх послуг [11]. Джерелами фінансового забезпечення виступають: кошти державного і місцевого бюджетів, юридичних і фізичних осіб, громадських організацій та фондів, благодійні внески та пожертвування; кошти від надання навчальними закладами додаткових освітніх та інших послуг; гранти; кредити на розвиток навчальних закладів усіх рівнів та здобуття освіти; кошти від здійснення навчальними закладами економічної діяльності, регламентованої державою [7]. Фінансування освіти залежить від багатьох факторів, а саме: рівня валового внутрішнього продукту, розмірів доходів населення, податкового законодавства країни, способу наповнення державного бюджету, проведення науково-дослідних робіт у межах навчального закладу на отримання грантів для здійснення інноваційних проектів та інші [10, с. 48].

Структура освіти включає: дошкільну освіту; загальну середню освіту; позашкільну освіту; професійно-технічну освіту; вищу освіту; післядипломну освіту; аспірантуру; докторантуру; самоосвіту [5].

Початковим етапом навчання людини виступає дошкільна освіта, яка має забезпечити доступність для кожного громадянина. У 2013 році в Україні налічується 16,7 тис. закладів дошкільної освіти, які розраховані на обслуговування 1236,0 тис. осіб. Фактична чисельність дітей, які перебувають у дошкільних навчальних закладах становить 1471,0 тис. осіб, що перевищує норму на 235 осіб. У 2013 році 62,0% дітей відповідного віку відвідували дошкільні навчальні заклади. Починаючи з 2003 року даний відсоток постійно зростає. Як показує

но у таблиці майже половина кількості дітей відповідного віку залишається без дошкільної освіти, а фактична кількість дітей, які перебувають у дошкільних навчальних закладах, починаючи з 2008 року, перевищує планову. Держава не в змозі забезпечити необхідну кількість місць у дошкільних навчальних закладах, що негативно впливає на рівень освіти населення.

Сучасна модель фінансового забезпечення дошкільних навчальних закладів в Україні залишається практично бюджетною та не передбачає існування інших механізмів залучення додаткових коштів, які змогли би покращити їх сучасний стан. Тому існуюча політика фінансування не сприяє поліпшенню системи виховання та навчання дітей в країні. Унаслідок цього система навчання та виховання дітей дошкільного віку в нашій країні характеризується зношеністю матеріально-технічної бази; недостатньою кількістю спеціального обладнання та інвентарю в групах дитячих садків; обмеженим доступом до медичних послуг; нестачею спеціальної методичної літератури для роботи з дітьми; соціальною незахищеністю педагогічних працівників; низьким рівнем заробітної плати персоналу; зростанням рівня захворювань у дошкільних закладах. Дошкільні заклади в основному мають статус установ із обмеженими правами щодо управління фінансами, вони зорієнтовані лише на систему нормативів, які доводять органи управління системою освіти, і позбавлені економічних стимулів [7].

З таблиці можна зробити висновок про те, що в середньому близько 2,4 видатків зведеного бюджету України спрямовані на дошкільну освіту, і це надзвичайно мало, адже держава не в змозі забезпечити капітальний ремонт установ, придбати необхідний інвентар.

Середня освіта в Україні включає в себе початкову загальну освіту, базову загальну середню освіту; повну загальну середню освіту. Термін навчання на здобуття повної загальної середньої освіти становить 11 років: у загальноосвітніх навчальних закладах I ступеня (початкова загальна освіта) — 4 роки; у загальноосвітніх навчальних закладах II ступеня (базова загальна середня освіта) — 5 років; у загальноосвітніх навчальних закладах III ступеня (повна загальна середня освіта) — 2 роки [4, с. 59].

Кількість загальноосвітніх навчальних закладів за 2003 — 2004 навчальний рік становила 21,9 тис. закладів. Щороку кількість закладів зменшувалась і в 2012 — 2013 навчальному році становить 19,7 тис. закладів. Разом зі зменшенням закладів загальноосередньої освіти, зменшувалась і кількість учнів та вчителів із 6044 до 4222 та, із 551 до 510 відповідно.

У системі середньої освіти існує безліч проблем, які потербують негайного вирішення. Значною проблемою є низька заробітна плата та соціальна незахищеність учителів, що негативно відбиваються на якості освіти, не дозволяють підтримувати на належному рівні кваліфікацію вчителів [14]. Також до не менш вагомих проблем відносять:

— старі підручники, зміст і методи викладання не відповідають актуальним вимогам щодо її якості в сучасному світі. Сучасний і майбутній інтелектуальний потенціал освітньої сфери вимагає більше інвестицій;

— навіть наявні обмежені ресурси на освіту витрачаються неефективно. В освіті задіяно занадто багато

сил, різноманітних суб'єктів, і всі вони мають свої інтєреси. Недосконалість системи управління призводить до браку коштів, недостатньою є прозорість їх використання;

— освіта дотепер оцінюється за внутрішніми критеріями. Оцінки, необхідні для визнання ролі середньої загальної освіти для успішного життя людини, для економіки, відсутні і не застосовуються ні органами управління освітою, ні суспільством;

— розшарування суспільства робить усе менш доступною якісну освіту для все більшої кількості дітей. Бідність переходить у спадщину, і освіта — з її нерівним доступом і поділом на елітні та звичайні школи — стає механізмом відтворення соціальної нерівності [14].

Кількість шкіл за останні два роки знизилася з 20,5 тис. до 19,5 тис. В Україні (в основному в сільській місцевості) досі існує більше 500 шкіл, де навчається менше 10 осіб, скорочення кількості шкіл — це необхідний захід реорганізації системи середньої освіти, перш за все, для більш ефективного використання коштів. При закритті таких шкіл потрібно обов'язково забезпечити дітей шкільними автобусами [13]. Скорочення кількості шкіл пов'язане з небажанням батьків відвідування дитини сільської школи, міграцією населення із села в місто. Також, як пояснюється у Міністерстві освіти і науки України, закриття шкіл пов'язане з демографічною ситуацією, за останні 20 років кількість дітей, які навчаються в системі середньої освіти зменшилась майже на 40%, а кількість шкіл лише на 7% [6].

Недостатньо ефективне фінансування середньої освіти призводить до численних зловживань і непорозумінь. Так, за прийнятим 2001 р. Бюджетним Кодексом було визначено, що видатки на середню освіту мають здійснюватися з бюджетів районів та міст обласного значення, а утримання шкіл — дитячих садків має покладатися на міста районного значення, села та селища. Проте статті 88 і 89 Бюджетного Кодексу не здійснюють однозначного розподілу району, що призводить до значної диференціації обсягів та підходів до фінансування середніх освітніх закладів. Районні органи влади в деяких областях делегують фінансування освітніх установ самоврядуванню, передаючи їм відповідні кошти, тоді як в інших — фінансують їх безпосередньо з районного бюджету [14].

Отже, як видно з таблиці, щороку видатки на освіту зростають. Але це носить більше номінальний характер, який пояснюється темпами інфляції, ніж реальним зростанням видатків, оскільки у відсотковому відношенні зведеного бюджету України обсяг фінансування коливається у незначних межах.

На початок 2013—2014 навчального року мережа професійно-технічних навчальних закладів складала 478 закладів, у яких було прийнято 329,0 тис. учнів, навчалася — 325,0 тис. учнів, випущено кваліфікованих робітників — 1723,7 тис. осіб. Як показано в таблиці, починаючи з 2004—2005 навчального року, кількість закладів, прийнятих учнів та осіб, які навчаються постійно скорочується. Кількість фахівців, підготовлених професійно-технічними закладами до 2008—2009 навчального року зростала. У 2003—2004 навчального році кількість підготовлених фахівців становила 1843,8 тис. осіб, у 2008—2009 навчального році — 2364,5. Але вже

Таблиця 2. Видатки зведеного бюджету на загально-середню освіту, 2003 — 2012 рр.

Роки	Видатки зведеного бюджету на загально-середню освіту, тис. грн.	Видатки у % до загальних видатків
2003	6243739,0	8,2
2004	7517341,1	7,3
2005	11158843,6	7,9
2006	14229240,7	8,1
2008	25409300,0	8,2
2009	27640700,0	9,0
2010	32852400,0	8,7
2011	35234500,0	8,5
2012	30466100,0	9,1

Джерело: [9].

в 2009—2010 навчальному році кількість підготовлених фахівців почала скорочуватись, і на початок 2013—2014 навчального року становила 1723,7 тис. осіб.

У 2013 році мережа вищих навчальних закладів I—IV рівнів акредитації налічує 823 заклади, з них державної форми власності 425 закладів, комунальної форми власності — 221, приватної форми власності — 177. З 489 вищого навчального закладу I—II рівнів акредитації 208 державної форми власності, 207 — комунальної та — 74 приватної. З 334 вищих навчальних закладів III—IV рівнів акредитації 217 державної форми власності, 14 — комунальної та 103 — приватної [1]. На початок 2013—2014 навчального року кількість вищих навчальних закладів I—IV становила 803 одиниці.

У 2013—2014 навчальному році серед студентів вищих навчальних закладів I—II рівня акредитації, прийнятих студентів налічується 93,9 тис. осіб, випущених фахівців — 91,2 тис. осіб, що на 2,7 тис. осіб менше, ніж прийнятих. Серед вищих навчальних закладів III—IV рівня акредитації — прийнято — 348,0 тис. осіб, випущено фахівців — 485,1 тис. осіб, що перевищує кількість прийнятих на 137,1 тис. осіб. Кількість аспірантів та докторантів на початок 2013—2014 навчального року становила 31482 особи і 1831 особи відповідно [3].

У 2012/2013 навчальному році українські вищі навчальні заклади прийняли понад 60,1 тис. іноземців із 146 країн світу. Чисельність студентів у вищих навчальних закладах I—II рівнів акредитації на кожні 10 тис. населення складає 76 осіб, у вищих навчальних закладах III—IV рівнів акредитації — 401 особа. У 2012/2013 навчальному році у вищих навчальних закладах I—II рівнів акредитації працює 36,4 тис. педагогічних працівників, у вищих навчальних закладах III—IV рівнів акредитації 158,9 тис. педагогічних та науково-педагогічних працівників. Навчальний процес у вищих навчальних закладах I—II рівнів акредитації забезпечують понад 36,4 тисяч педагогічних працівників, у вищих навчальних закладах III—IV рівнів акредитації — понад 158,9 тисяч науково-педагогічних та педагогічних працівників. Серед викладачів вищих навчальних закладів налічується 69,3 тис. кандидатів наук та 13,9 тис. докторів наук, 46,7 тис. осіб доцентів [8].

Вища освіта здобувається за кошти державного та місцевого бюджетів, а також за кошти фізичних та юридичних осіб, за денною, вечірньою, заочною та екстернат-

Таблиця 3. Видатки зведеного бюджету України на професійно-технічну та вищу освіту

Роки	Видатки зведеного бюджету на професійно-технічну освіту, тис. грн.	Видатки на професійно-технічну освіту у % до загальних видатків	Видатки зведеного бюджету на вищу освіту, тис. грн.	Видатки на вищу освіту у % до загальних видатків
2003	891662,3	1,2	4627888,4	6,1
2004	1137632,9	1,1	5815953,9	5,7
2005	1749886,5	1,2	7934183,5	5,6
2006	2096028,3	1,2	9935689,5	5,7
2008	3766600,0	1,2	18552900,0	6,0
2009	410800,0	1,3	20966300,0	6,8
2010	5106200,0	1,4	24998400,0	6,6
2011	5305400,0	1,3	26619600,0	6,4
2012	4282500,0	1,3	21058100,0	6,3

Джерело: [9].

Таблиця 4. Загальні видатки зведеного бюджету України на освіту

Роки	Видатки зведеного бюджету освіти, тис. грн.	Видатки на освіту у % до загальних видатків
2003	14977741,3	19,8
2004	18342643,5	17,9
2005	26815488,0	18,9
2006	33792785,5	19,3
2007	44336134,6	19,5
2008	60959400,0	18,1
2009	66773600,0	21,7
2010	7982600,0	21,1
2011	86253600,0	20,7

Джерело: [9].

ною формами навчання. У вищих навчальних закладах I—II рівнів акредитації всього навчається 345,2 тис. осіб, за кошти державного бюджету — 125,6 тис. осіб, за кошти місцевих бюджетів — 78,0 тис. осіб, за кошти фізичних та юридичних осіб — 141,7 тис. осіб. Відповідно у вищих навчальних закладах III—IV рівнів акредитації за кошти державного бюджету навчається відповідно 767,5 тис. осіб, за кошти місцевих бюджетів — 18,3 тис. осіб, за кошти фізичних та юридичних осіб — 1 млн 39 тис. осіб [8].

Отже, як видно з таблиці, видатки на професійно-технічну та вищу освіту, зростають кожного року, але у відсотковому значенні до зведеного бюджету України дані видатки залишаються майже незмінними.

Крім видатків з державного та місцевих бюджетів на дошкільну, середню, професійно-технічну та вищу освіту, здійснюються видатки на післядипломну освіту, позашкільну освіту та заходи із позашкільної роботи з дітьми. Дані видатки в середньому щорічно складають 0,23%, 0,8%, 0,24% відповідно, до зведеного бюджету України. Програми матеріального забезпечення навчальних закладів та фінансування інших закладів та заходів у сфері освіти складають в середньому від зведеного бюджету України 0,24% і 0,69% відповідно. Дослідження і розробки у сфері освіти фінансуються лише за рахунок державного бюджету і складають в середньому 0,09% до зведеного бюджету України.

Недостатня ефективність державних видатків на освіту зумовлена рядом чинників, основними серед яких залишаються недоліки організаційно-управлінської структури галузі. Понад 90% державних інвестицій в освіту спрямовується на поточні видатки, з них — переважна частина — на виплату заробітної плати та нара-

хування на неї, які зростають внаслідок інфляційних процесів. Така структура видатків не забезпечує достатньої можливості для перерозподілу ресурсів на користь тих, які безпосередньо визначають якість освітніх послуг (підвищення кваліфікації освітян, розширення та оновлення ресурсної бази навчальних закладів, впровадження новітніх технологій) та сприяють вдосконаленню освітньої інфраструктури [15].

Освіта відіграє вирішальну роль як у соціальному, так і в економічному розвитку країни, а також є запорукою життєвого та кар'єрного зростання громадян. На сьогодні не всі ланки освіти є бездоганними, тому вони потребують подальшого вдосконалення.

ВИСНОВКИ

Отже, сучасний стан галузі освіти в Україні не відповідає нормам сучасної європейської держави. Основними недоліками галузі є неповна забезпеченість місць в дошкільних навчальних закладах, мала кількість комп'ютерного забезпечення у закладах освіти, застарілі підручники, відсутність проведення капітальних ремонтів, низька заробітна плата працівників освітніх установ. Всі ці недоліки спричинені недостатнім фінансовим забезпеченням галузі. Галузь освіти фінансується з державного та місцевого бюджетів, щороку фінансування галузі складає близько 20,0% зведеного бюджету України. 79,9% даних коштів спрямовуються на заробітну плату працівників закладів освіти; 14,0% складають видатки на комунальні послуги; 5,4% — харчування дітей та учнів; 0,02% — капітальні видатки.

Неналежне фінансування галузі позначається на якості освіти та наданні освітніх послуг. Тому українській владі необхідно спрямувати свої зусилля на покращення якості надання освітніх послуг; забезпечити освітні установи необхідною кількістю місць; забезпечити необхідним інвентарем (підручниками, комп'ютерною технікою тощо); забезпечити капітальний ремонт освітніх установ. Всі ці недоліки можна усунути лише забезпечивши адекватне фінансування для даної галузі.

Перспективний напрям досліджень. Подальший розвиток дослідження має бути присвячений більш детальному вивченню фінансування галузі освіти та дослідженню інших недержавних джерел фінансування.

Література:

1. Брайловський І.А. Аналіз чинників впливу на результативність проектів державно-приватного партнерства / І.А. Брайловський // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. — 2013. — Т.18. Вип. 1/1. — С. 47—50.
2. Бучковська Я.Г. Проблеми фінансування освіти в Україні / Я.Г. Бучковська // Наука й економіка. — 2010. — № 2. — С. 20—24.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Дубовська О.В. Сучасні тенденції розвитку систем середньої освіти та оплати праці вчителів в Україні

та світі // Європейський вектор економічного розвитку. — 2012. — № 1 (12). — С. 59—66.

5. Закон України "Про освіту" № 1060-XII від 23.05.1991 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

6. Количество школ в Украине уже менее 20 тысяч. — 15.03.2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/school/news/28288/>

7. Мащенко К.С. Система фінансування дошкільних навчальних закладів та напрямки її удосконалення [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vuzlib.com.ua/>

8. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт Вища освіта України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/58/>

9. Міністерство фінансів України. Статистичний збірник "Бюджет — 2003" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>

10. Міністерство фінансів України. Статистичний збірник "Бюджет — 2004" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>

11. Міністерство фінансів України. Статистичний збірник "Бюджет — 2005" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>

12. Міністерство фінансів України. Статистичний збірник "Бюджет — 2006" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>

13. Назарко С.О. Фінансове та інвестиційне забезпечення діяльності закладів освіти на регіональному рівні [Текст] / С.О.Назарко // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — № 7 (85) — С.198—203.

14. Національна доктрина розвитку освіти. Указ Президента України від 17.04.2002 р. №347/2002 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=347%2F2002>

15. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012—2021 роки. — С. 37 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>

16. Орлова І. Реформа освіти в Україні. Проект "Популярна економіка: моніторинг реформ" (№8) 17 лютого 2013 року. Місячний звіт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.eba.com.ua/static/members_reviews/Case_Study_17_02_2013_UKR.pdf

17. Проблеми і перспективи розвитку середньої освіти в Україні. — 16.07.2008 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://osvita.ua/school/school_today/1032/

18. Схабюк Ю.В. Аналіз поточного стану фінансування освітньої галузі України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2012/Economics/15_123726.doc.htm

References:

1. Braylovs'kyu, I.A. (2013), "Analysis of factors affecting the performance of public-private partnerships

", Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova, vol.18, vol. 1/1, pp. 47—50.

2. Buchkovs'ka, Ya.H. (2010), "The problems of financing education in Ukraine", Nauka y ekonomika, vol. 2, pp. 20—24.

3. State Statistics Service of Ukraine, (2014), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 2014).

4. Dubovs'ka, O.V. (2012), "Modern trends of secondary education and teachers' wages in Ukraine and abroad", Yevropeys'kyy vektor ekonomichnoho rozvytku, vol.1 (12), pp. 59—66.

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), "The Law of Ukraine "On Education", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> (Accessed 23 May 1991).

6. "Quantity schools in Ukraine has less than 20 of thousands" (2012), available at: <http://ru.osvita.ua/school/news/28288/> (Accessed 15 February 2012).

7. Mashchenko, K.S. "The system is pre-schools and directions of its improvement", available at: <http://vuzlib.com.ua/>

8. Ministry of Education and Science of Ukraine (2014), "Higher education in Ukraine", available at: <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/58/> (Accessed 2014).

9. Ministry of Finance of Ukraine (2003), "Statistical Yearbook 'Budget — 2003", available at: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/> (Accessed 2003).

10. Ministry of Finance of Ukraine (2003), "Statistical Yearbook 'Budget — 2003", available at: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/> (Accessed 2004).

11. Ministry of Finance of Ukraine (2003), "Statistical Yearbook 'Budget — 2003", available at: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/> (Accessed 2005).

12. Ministry of Finance of Ukraine (2003), "Statistical Yearbook 'Budget — 2003", available at: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/> (Accessed 2006).

13. Nazarko, S.O. (2008), "Financial and investment support of educational institutions at regional level", Aktual'ni problemy ekonomiky, vol. 7 (85), pp. 198—203.

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), "National Doctrine of Education Development. Decree of the President of Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=347%2F2002> (Accessed 17 April 2002).

15. Ministry of Education and Science of Ukraine (2012), "National Strategy for Development of Education in Ukraine in 2012—2021 years", available at: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf> (Accessed 12 May 2012).

16. Orlova, I. (2013), "Education reform in Ukraine. The "Popular Economy: monitoring reforms" Misyachnyy zvit, vol. 8, available at: http://www.eba.com.ua/static/members_reviews/Case_Study_17_02_2013_UKR.pdf (Accessed 17 February 2013).

17. Problems and prospects of secondary education in Ukraine (2008), available at: http://osvita.ua/school/school_today/1032/ (Accessed 16 July 2008).

18. Skhabyuk, Yu.V. (2012), "Analysis of the current state of funding the educational sector Ukraine", available at: http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2012/Economics/15_123726.doc.htm (Accessed 2012).

Стаття надійшла до редакції 09.09.2015 р.